

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 6972-01-16 נבו הוצאה לאור בע"מ נ' בורסי - חברה לספרי משפט בע"מ ואח'

1 באשר לחישוב הנזק לפי מודל חיי המוצר פרי הודו ב"טעות סופר" בטבלת הנתונים שלהם,
2 שהיתה למעשה טעות בנוסחת החישוב, אך טענו כי המגמה נותרת בעינה גם לאחר התיקון, ואין
3 בכך כדי לשנות את המגמה, המצביעה על ירידות במכירות משנת 2006 עד 2016, כאשר הציפיה
4 היתה לעליה בהתאם לגידול במספר עורכי הדין.

5

6

חוות דעת איילון אוריאל

7 44. מטעם הנתבעים הוגשה חוות דעתו של מר איילון אוריאל, העוסקת ביתוח וביקורת של
8 חוות דעת פרי. מר אוריאל הוא בוגר תואר ראשון באוניברסיטת תל אביב בכלכלה ולימודי עבודה,
9 ועוסק בין היתר בייעוץ כלכלי לפרטים ולגופים שונים, משתתף בהליכי גישור ובוררות עסקיים
10 ועוסק במתן חוות דעת כלכליות ושיווקיות.

11 45. לטענת אוריאל, פרי לא ביצעו את הפעולה האלמנטרית הנדרשת – בדיקה ענפית יסודית
12 של שוק אתרי המידע המשפטיים המקוונים. בין היתר לא נבדקו נפחם והשפעתם של אתרים
13 משפטיים אחרים, חלוקת השוק בין נבו למתחריה בפילוח שנתי בתקופה הרלוונטית, בדיקת
14 מחירוניהם ומבצעי מכירה אצל נבו ומתחריה.

15 וכך נכתב (עמ' 2 לחוות דעת אוריאל):

16 "ככלל, הגדרת שוק הינה הצעד ההכרחי לבחינת קיומו ורק לאחר שיוגדרו ויודעו
17 גבולותיו, ניתן יהיה לבדקו ולנתחו. מול אפס ראיות ונתונים עובדתיים ענפיים בחוות
18 דעת פרי הנוגעים לשוק המאגרים המקוונים המשפטיים, הביאו המומחים מגדל
19 של הנחות היפותטיות ללא כל עיגון, שכל אחת מהם (כך במקור – ח.מ.ק), ודאי
20 במצטבר, מביאה לערעור מוחלט של בסיס חוות הדעת, וכנגזרת גם לערעור החישוב
21 האריתמטי ההיפותטי כשלעצמו".

22 עוד נכתב כי אין בחוות דעת פרי התייחסות לנוהג השורר בפרסום באתרי אינטרנט
23 המפיצים מוצרים שאינם מתוצרתם בכלל, ובענף ההוצאה לאור בפרט, כי התחשיבים עליהם היא
24 נסמכת "דלי עיגון ומרובי השערות והערכות ערטילאיות שהובאו באופן כוללני ביותר", וכי הנתונים
25 האריתמטיים שהובאו שגויים בחלקם ובולט החוסר באסמכתאות.

26 46. אוריאל הוסיף כי מאחר שחוות דעת פרי עוסקת במוניטין, היה עליה להוכיח את עצם
27 קיומו של מוניטין. לטענתו אין לקבל את תפיסת פרי הטוענת לפגיעה במוניטין כתוצאה מפעילות
28 זניחה יחסית והפסדית, המהווה אחוזים בודדים מהכנסת נבו ואינה מצויה בליבת הפעילות שלה.
29 כך שלטענת אוריאל הקונספציה העומדת ביסוד חוות דעת פרי שגויה.

30 הוא חלק גם על נתונים אמפיריים המופיעים בחוות דעת פרי, ביניהם טענה שנבו היא
31 הוצאת הספרים הגדולה ביותר לספרי משפט, והביא נתונים לגבי השנים 1998-2016, מהם עולה כי

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 6972-01-16 נבו הוצאה לאור בע"מ נ' בורסי - חברה לספרי משפט בע"מ ואח'

- 1 בתקופה זו הוציאה בורסי כמות גדולה בהרבה של ספרים לעומת נבו, וכי לא היתה ולו שנה אחת
2 שבה הוציאה נבו מספר ספרים גדול משל בורסי.
- 3 47. אוריאל טען כי פרי טוענים לפגיעה במוניטין, אך זאת מבלי שהוכיחו כלל את קיומו. באשר
4 לפגיעה במוניטין כתוצאה מהסרת הלוגו טען אוריאל כי רכישת ספרי משפט נעשית בדרך כלל על
5 ידי אנשי מקצוע בעלי ידע ומומחיות, לאחר בדיקה של קריטריונים מקצועיים. צרכן המעוניין בספר
6 מחפש אותו לפי תכנו ולא לפי הוצאה לאור בה יצא, וככל הנראה רוכש הספר אף אדיש לשאלת
7 זהותו של המו"ל, ומכל מקום לאחר שהספר הגיע לידיהו הוא נוכח לדעת באיזו הוצאה יצא לאור,
8 כך שלא הוכח שפעילות בורסי שינתה לרעה את מצבה של נבו.
- 9 בנוגע לגובה הנזק טען אריאל כי חוות דעת פרי מתעלמת מנתונים רלוונטיים כגון רווחיות
10 או העדר רווחיות של נבו, מגמות השוק, נתונים אודות מתחרים אחרים וכדו' ומתייחסת לנתון יחיד
11 – היקף המכירות. הוא דן בהרחבה בשיטות הקיימות לחישוב מוניטין, וטען כי פרי ערכו את חוות
12 דעתם על יסוד מבחן של רווח במקום לבחון רווחיות. כמו כן טען כי הערכת הפגיעה בהכנסות
13 ממכירת מוניטין לשירות המקוון נעשתה מבלי לפרט אלו מאפיינים של המוצר נלקחו בחשבון, וכי
14 גם על פי שיטתם של פרי עצמם לא ניתן לנבא את המעבר משלב לשלב במחזור החיים של המוצר
15 והדבר תלוי בגורמים ייחודיים לכל מוצר ולכל מותג בנפרד. כאמור, בחוות דעת פרי לא פורטו
16 הגורמים הייחודיים שהובאו בחשבון. נטען כי הדיון בעניין זה בחוות הדעת חסר נתונים מהותיים,
17 ביניהם נתח השוק של נבו ושל מתחרותיה, וכי בחלקים שונים של חוות הדעת פרי מסתמכים על
18 מודלים ושיטות חישוב שונות.
- 19 48. אוריאל הראה בחוות דעתו כי בחלק מהשנים נשוא חוות דעת פרי, המכירות לא רק שלא
20 ירדו לעומת הצפי אלא שחלה עליה משמעותית במספר המנויים לעומת המצופה, כך שבהתייחס
21 לשיטת פרי, המוניטין של נבו עלה בתקופה זו. לגבי נתוני המכירות בפועל לעומת מכירות צפויות
22 הראה אוריאל נתונים סותרים המופיעים בחוות הדעת ובגרפים באשר להיקף המכירות בפועל (14
23 מיליון ₪ בטקסט חוות הדעת, כ-12 מיליון בגרף המכירות וכ-10.7 מיליון בטבלה). כמו כן קיימים
24 מספר נתונים שונים בין הטבלה לבין הגרף האמור לתאר אותה.
- 25 עוד נאמר בחוות הדעת כי אלי נבו עצמו העיד כי מכירת הספרים אינה מכסה בדרך כלל
26 את ההשקעה שהושקעה בהם, כך שתחום זה צפוי היה להישאר בהפסד בכל מקרה, ומכל מקום
27 מתצהיר נבו עולה כי מכירת הספרים גדלה בסכום של למעלה מ-2 מיליון ₪ כתוצאה משיתוף
28 הפעולה עם בורסי. יתר על כן, מאחר שפעילות הוצאת הספרות אינה פעילות רווחית, הרי שאם אכן
29 קטן מספר הספרים שהוצאו לאור, כטענת נבו, הדבר הביא לצמצום הפסדים ועליה ברווחים. הוא
30 הוסיף כי טענות פרי באשר לעליה הצפויה ב"זנב הארוך" אינן מנומקות כלל, מה גם שמודל הזנב
31 הארוך כשלעצמו אינו זוכה להסכמה נרחבת באקדמיה ובקרב אנשי המקצוע, וכן כי חוות הדעת
32 כוללת כפילות כאשר היא בוחנת בנפרד את הנזק שנגרם כתוצאה מפגיעה במוניטין ואת הפגיעה

בית המשפט המחוזי בירושלים

ת"א 6972-01-16 נבו הוצאה לאור בע"מ נ' בורסי - חברה לספרי משפט בע"מ ואח'

1 בשווי הכולל של החברה, בעוד שהפגיעה הנטענת בשווי החברה כוללת גם את הנזק בשל פגיעה
2 במוניטין.

3 49. כאמור, פרי הגישו חוות דעת משלימה בתגובה לחוות דעת אוריאל. עיקרי הדברים הובאו
4 לעיל בהמשך לדיון בחוות דעת פרי.

5

6 **דיון בחוות דעת פרי**

7 50. כמפורט לעיל, אוריאל הצביע על קשיים מהותיים בחוות דעת פרי. על אף שלפרי ניתנה
8 הזדמנות להתייחס לדברים והם הגישו חוות דעת משלימה, לא מצאתי בה הסברים לעיקרי הטענות
9 שהעלה אוריאל.

10 הטענות העובדתיות בנוגע למכירות, רווחים, פרטים מהנהלת החשבונות וכיוצ"ב – כל אלה
11 היו אמורים להיות מוכחים בנתונים אמפיריים. מדובר בעובדות המצויות ברשותה של התובעת,
12 כפי שאישר נבו בעדותו (עמ' 32 לפרוטוקול). חוות הדעת ומומחיותם של עורכיה היא בתחום של
13 עיבוד וניתוח הנתונים, אך הם אינם עדים המעידים על הנתונים עצמם, כך שכלל הנתונים העומדים
14 בבסיס חוות הדעת למעשה לא הוכחו. לגבי חלק מהעובדות האמפיריות העיד פרי בחקירתו כי הן
15 מבוססות על דברים שנמסרו לו מאלי נבו (ראו לעיל - פסקה 42 לפסק הדין). מובן שנבו שהוא צד
16 להליך ובעל עניין בתוצאות אינו גורם חסר פניות, כך שחוות הדעת אינה מבוססת על עובדות
17 אובייקטיביות או כאלה המצויות בתחום המומחיות של המומחים. ספקות אלו באשר לנתונים
18 שביסוד חוות הדעת מעמידים בספק את כל קביעותיהם של המומחים.

19 51. מחוות דעת פרי עולה כי ההכנסות ממכירת ספרים מודפסים לתקופה הנדונה הסתכמו
20 בכמיליון ₪, בעוד ההכנסה ממנויים לשירות המקוון עמדה על 14 מיליון ₪. (בשולי הדברים אציין
21 כי בחוות דעת פרי לא צויין במפורש לאיזו שנה מתייחסים הנתונים, ולא נותר אלא לשער כי מדובר
22 בשנה שקדמה לעריכת חוות הדעת, דהיינו בשנת 2016). קיים קושי בהסקת מסקנות מגזרה
23 מצומצמת של פעילות בחברה, והחלטה על תחום פעילות אחר שההכנסות ממנו גדולות פי 14. בחוות
24 הדעת אין כלל התמודדות עם בעיה זו, וממילא אין לה הסבר.

25 52. הטענה שקיימת ציפיה לגידול במספר המנויים לאתר נבו בהתאם למספר עורכי הדין
26 בישראל לא קיבלה ביסוס ראייתי: בחוות הדעת עצמה כתבו המומחים כי נמסר להם ממר נבו
27 ש"נבו היתה הראשונה להשיק את שירות הגישה המקוון, אולם עם הזמן נוספו לנבו חברות
28 מתחרות אשר גזלו ממנה נתח שוק". מלבד אזכור אגבי זה אין בחוות הדעת כל התייחסות לנתונים
29 באשר לאותן חברות מתחרות ולהיקף הפעילות שלהן, כגון התאריכים בהם נכנסו החברות הנוספות
30 לשוק, חלוקת השוק בין התובעת לבין מתחרותיה והשפעת התחרות על תמחור המנויים ועל
31 הכנסותיה של נבו עצמה. בנוסף אין בחוות הדעת התייחסות למשתנים אחרים העשויים להשפיע
32 על הכנסותיה של נבו ועל מספר המנויים שלה, כגון שינויים שחלו בתקופה הרלוונטית בחברה